

Nr 204

Av fru **Johansson** i Norrköping **m. fl.**, *angående viss ändring i lagen om förlängd semester för vissa arbetstagare med hälsovådligt arbete.*

I 1 § första stycket lagen den 25 maj 1951 om förlängd semester för vissa arbetstagare med hälsofarligt arbete stadgas att semester, vartill rätt förvärvats enligt lagen om semester, skall utgå med tre dagar för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilket arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete, däri arbetstagaren utsatts för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne. Längden av den semester, som tillförsäkrats arbetstagare, utsatta för hälsofarlig strålning, överstiger sålunda avsevärt vad andra grupper genom lagstiftning erhållit och belyser att statsmakterna bedömt rekreationsbehovet såsom mycket stort.

Även för en annan grupp arbetstagare med hälsofarligt arbete, nämligen laboratoriepersonalen vid bakteriologisk-virologiska laboratorier, synes rekreationsbehovet böra bedömas såsom avsevärt större än för andra arbetstagargrupper och därför föranleda lagstiftning om förlängd semester. Anledningen härtill är den hos personalen i fråga konstaterade översjukligheten, framför allt i tuberkulos. Emellertid förete även andra sjukdomar, med vilkas smittämnen arbete bedrivs på bakteriologisk-virologiska laboratorier, en ganska hög frekvens.

Enligt av riksförsäkringsanstalten inhämtade uppgifter angående under åren 1945—1953 nyupptäckta fall av tuberkulos bland personal sysselsatt med medicinsk undersökning vid vissa bakteriologiska laboratorier, nämligen statens bakteriologiska laboratorium, bakteriologiska institutionerna i Uppsala och Lund, karolinska sjukhusets bakteriologiska laboratorium, Stockholms stads sjukhusdirektions bakteriologiska centrallaboratorium och Göteborgs stads sjukhusdirektions bakteriologiska laboratorium, utgjorde medeltalet promille för manlig och kvinnlig personal 18,54. En av medicinalstyrelsen företagen utredning rörande tuberkulosfrekvensen hos kvinnlig sjukvårdspersonal under tiden 1/7 1949—30/6 1952 gav betydligt lägre siffror, medeltal promille 5,65 vid sanatorierna och 0,49 vid lasaretten.

En liknande undersökning rörande tuberkulosfrekvensen vid bakteriologisk-virologiska laboratorier, likaledes avseende åren 1945—1953 och företagen av Svenska laboratris- och preparatrisföreningarnas samorganisation, gav följande resultat:

Laboratorium	Antal fall	Personalstyrka
Statens bakteriologiska laboratorium	34	ca 250
Bakteriologiska institutionen i Lund	4	ca 11
” ” ” Uppsala*	6	ca 12
Karolinska sjukhusets bakteriologiska laboratorium	6	ca 18
Stockholms stads sjukhusdir. bakt. centr.-lab.	12	40—80
Göteborgs stads laboratorier, bakt.-avd.	9	40—50

* Avser endast åren 1952—1953.

Av de gjorda undersökningarna framgår att antalet inträffade tuberkulosfall i förhållande till personalstyrkan är oerhört stort. Det måste också anses uteslutet att hänföra denna översjuklighet till förhållanden utanför arbetsplatsen, en ståndpunkt, som f. ö. sanktionerats av statsmakterna genom att sjukdom, däribland tuberkulos, som ådragits i sysselsättning vid laboratorium, där arbete med smittämnen bedrives, hänförs till skada, som avses i 6 § lagen om yrkesskadeförsäkring.

Vid sidan av tuberkulos förekom vid bakteriologisk-virologiska laboratorier ett stort antal andra yrkessjukdomar. Såsom exempel härpå kunna nämnas tyfus, paratyfus, dysenteri, scarlatina, difteri, kikhosta, virussjukdomar av olika slag m. fl. Vid ett sådant laboratorium innebär arbetet med sjukdomsalstrande mikroorganismer, att personalen blir utsatt för ofta återkommande riskmoment. Dessa bestå i att smittämnen överföras till personalen via luften, som inandas, genom stänk, som träffa mun, näsa eller ögon. Det är praktiskt taget omöjligt att undvika spridning till närmaste omgivning. Dessutom finnes risk att smittämnen intränga genom hudskador i form av synliga eller osynliga sår ådragna i arbetet. Vissa smittämnen kunna även intränga genom oskadad hud. Sådan smittspridning kan innebära att personalen blir smittbärare, vilket då och då förekommer och vilket utgör risk för kroppslig och social invaliditet. Ständigt upprepade handtvättningar — vilka äro absolut nödvändiga — framkalla hudskador och överkänslighet. Risk för smitta på kläder föreligger, och detta medför smittfara för personal utanför arbetsplatsen. Särskilt farliga äro sådana bakterier, som äro svåra att döda och länge hålla sig vid liv i intorkat tillstånd.

Skyddssympning av personalen är nödvändig, men detta innebär en påfrestning och ett obehag, som kan sträcka sig från lätt feber till svåra reaktioner med hög feber, äggvita i urinen och andningssvårigheter. Minutiös noggrannhet begränsar risken, vilket gör att personalen spänner sig mer än vid ofarligt arbete. Denna anspänning utlöser trötthetssymptom, vilka äro synnerligen olämpliga inom laboratoriearbetet.

Utomlands, framför allt i Förenta staterna, har man i betydligt högre grad än i vårt land uppmärksammat det direkta orsakssammanhanget mellan laboratoriepersonalens sjuklighetsfrekvens och förhållandena på arbetsplatsen, vilket tagit sig uttryck i bl. a. en strävan att bland personalen upprätthålla ett gott allmänt hälsotillstånd för att förebygga ökad mottaglighet för infektioner. Detta

syfte har ansetts bäst kunna tillgodoses genom att icke alltför hårt belasta personalen i fråga om den dagliga arbetstiden, genom utsträckt semester och genom åtgärder ägnade att möjliggöra ett bättre tillvaratagande av sommarledigheten.

En synpunkt som i detta sammanhang även måste anses relevant är att laboratoriepersonalen vid bakteriologisk-virologiska laboratorier i samband med epidemier utsättes för alldeles särskilda påfrestningar ägnade att öka sjuklighetsfrekvensen. Det övertidsarbete, som ansågs nödvändigt att uttaga under t. ex. de senaste polio- och paratyfusedemierna, var mycket omfattande och medverkade utan tvivel till en påtaglig stegring av sjukligheten.

Med hänvisning till vad ovan anförts om laboratoriepersonalens vid bakteriologisk-virologiska laboratorier hälsofarliga arbete hemställs,
att riksdagen måtte antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 1 § första stycket lagen den 25 maj 1951 om förlängd semester för vissa arbetstagare med hälsofarligt arbete.

Härigenom förordnas att 1 § första stycket lagen den 25 maj 1951 om förlängd semester för vissa arbetstagare med hälsofarligt arbete skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

Semester vartill rätt förvärvats enligt lagen om semester skall utgå med tre dagar för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilket arbetstagaren för arbetsgivarens räkning å minst sexton dagar utfört arbete, däri arbetstagaren utsatts för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne.

(Föreslagen lydelse)

Semester, vartill rätt förvärvats enligt lagen om semester skall utgå med tre dagar för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilket arbetstagaren för arbetsgivarens räkning å minst sexton dagar utfört

- 1) arbete, däri arbetstagaren utsatts för röntgenstrålning eller från radioaktivt ämne, eller
- 2) arbete med smittämne vid bakteriologiskt-virologiskt laboratorium.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1956.

Stockholm i januari 1955

Elsa Johansson

Helga Sjöstrand

John Lundberg

Lena Ingenüs

Eivor Wallin
